

POWIATOWY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2013 – 2015

I. WPROWADZENIE

Powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2013 – 2015 jest realizacją art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, zgodnie z którym do zadań własnych samorządu powiatu należy „opracowywanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie”.

Celem programu, do osiągnięcia którego ma przyczynić się realizacja działań zaplanowanych w programie, jest ograniczenie skali problemu i skutków przemocy w rodzinie.

Program zakłada podejmowanie kompleksowych działań ukierunkowanych zarówno na ochronę ofiar przemocy, jak i na edukowanie osób stosujących przemoc i korygowanie agresywnych postaw i zachowań. Jest w dużej mierze kontynuacją uzupełnioną o zdobyte doświadczenia programu realizowanego w latach 2011 – 2012.

II. PRZEMOC W RODZINIE – PODSTAWY TEORETYCZNE

1. DEFINICJA

Przemoc w rodzinie, zwana także potocznie przemocą domową, to jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie na szkodę bliskiego lub zaniechanie działań koniecznych do ochrony zdrowia i życia osób najbliższych. Działania te naruszają prawa i dobra osobiste członka rodziny (osoby najbliższej, a także innych osób zamieszkujących wspólnie lub wspólnie gospodarujących). Przemoc w rodzinie, w szczególności, naraża osoby bliskie na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, narusza ich godność osobistą, nietykalność cielesną, wolność i swobodę, w tym również osobiste normy związane z życiem

seksualnym. Powoduje szkody na zdrowiu fizycznym, psychicznym, a także wywołuje cierpienie i krzywdy moralne u osób, które jej doznają.

Przemoc w rodzinie:

- jest zjawiskiem wynikającym z działania człowieka – działanie lub zaniechanie działań jest dokonywane przez jednego członka rodziny przeciwko pozostałym,
- jest intencjonalna – zmierza do osiągnięcia jakiegoś celu,
- wykorzystuje przewagę sił, uniemożliwiając samoobronę i opiera się na władzy i kontroli,
- narusza prawa i dobra osobiste krzywdzonego członka rodziny,
- powoduje szkody i cierpienie u osób, których dotyka.

2. RODZAJE PRZEMOCY W RODZINIE

Przemoc w rodzinie może przybierać różne formy i dokonywać się poprzez:

- przemoc fizyczną – są to wszelkie działania polegające na użyciu siły i prowadzące do naruszenia nietykalności cielesnej, nieprzypadkowych urazów, zranień, stłuczeń, złamań czy zasinień;
- przemoc psychiczną – to umyślne działania wykorzystujące mechanizmy psychologiczne, powodujące zachwianie pozytywnego obrazu własnej osoby u ofiary, obniżenie u niej poczucia własnej wartości, pojawienie się stanów lękowych i nerwicowych;
- przemoc seksualną – polega na wymuszaniu niechcianych przez ofiarę zachowań w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy;
- przemoc ekonomiczną – to działania prowadzące do całkowitego finansowego uzależnienia ofiary od sprawcy;
- zaniedbanie – ciągłe niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych.

3. CYKL PRZEMOCY DOMOWEJ

Przemoc domowa rzadko jest czynem jednorazowym. Znacznie częściej jest procesem o długiej nawet kilkunastoletniej historii. Ma tendencję do powtarzania się według zauważalnej prawidłowości. Cykl przemocy składa się zwykle z trzech następujących po sobie faz, zmiennych pod względem swej intensywności i czasu trwania:

- faza narastającego napięcia – jest to początek cyklu, który charakteryzuje się wzrostem napięcia i natężeniem sytuacji konfliktowych;
- faza ostrej przemocy – następuje wybuch gniewu i wyładowanie agresji, agresja w tej fazie może być zagrażająca dla zdrowia i życia ofiary, moment zakończenia aktu przemocy zależy wyłącznie od sprawcy i nie ma żadnego związku z zachowaniem ofiary;
- faza „miodowego miesiąca” – jest to faza skruchy ze strony sprawcy okazywania żalu, sprawca między innymi często obiecuje, że już nigdy więcej nie skrzywdzi ofiary lub po prostu zachowuje się jakby przemoc nigdy nie miała miejsca, faza ta bez specjalistycznej pomocy jest przemijająca i rozpoczyna się znowu faza narastania napięcia.

4. SKUTKI PRZEMOCY W RODZINIE

Przemoc w rodzinie, jest doświadczeniem traumatycznym, którego skutkiem są zarówno bezpośrednie szkody na zdrowiu psychicznym i fizycznym, jak i poważne, długotrwałe problemy ujawniające się w życiu dorosłym, jako konsekwencje przemocy doświadczanej w dzieciństwie.

Z powodu wielu następstw takich doświadczeń, cierpią nie tylko ci którzy są ofiarami, ale również bezsilni świadkowie obserwujący akty przemocy tj. najczęściej dzieci. Tego typu doświadczenia uczą agresywnego stylu zachowania, zwiększają pobudzenie z elementami agresji, zmniejszają opór przed agresywnym zachowaniem, zaburzają poglądy na rozwiązywanie konfliktów i zmniejszają wrażliwość na agresywne zachowania. Olbrzymie koszty przemocy domowej ponoszą zarówno jednostki, jak i społeczeństwo.

Niezbędne jest zatem podejmowanie planowych działań mających na celu zapobieganie i zwalczanie przemocy w rodzinie, działań wpisanych w tworzenie i rozwijanie systemu przeciwdziałania przemocy, którego zasadniczymi elementami są specjalistyczne instytucje i profesjonaliści niosący pomoc osobom dotkniętym przemocą domową.

III. SKALA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE

PRZEMOC DOMOWA W POWIECIE WRZESIŃSKIM

Skala, formy i rodzaje przemocy, jak również zakres stereotypowych opinii o zjawisku, z którymi mamy do czynienia w naszej społeczności lokalnej, nie różnią się od wyników badań Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej dotyczących ogólnopolskiej diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie (<http://www.mpips.gov.pl/przemoc-w->

[rodzynie/diagnoza-zjawiska-przemocy-w-rodzynie-w-polsce/](#)). Szczegółowa analiza sytuacji w powiecie wrzesińskim będzie przedmiotem działań niniejszego programu.

IV. ADRESACI PROGRAMU

- 1) ofiary przemocy w rodzinie, w tym:
 - dzieci,
 - współmałżonkowie lub partnerzy w związkach nieformalnych,
 - osoby starsze,
 - osoby niepełnosprawne
- 2) sprawcy przemocy w rodzinie,
- 3) świadkowie przemocy w rodzinie,
- 4) przedstawiciele instytucji i służb zobowiązanych do udzielania pomocy w sytuacji przemocy,
- 5) społeczność lokalna

V. PODMIOTY DZIAŁAJĄCE NA TERENIE POWIATU WRZESIŃSKIEGO ŚWIADCZĄCE POMOC W ZAKRESIE PRZEMOCY W RODZINIE

- 1) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrześni -jednostka prowadząca Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Poradnictwo Rodzinne,
- 2) Komenda Powiatowa Policji we Wrześni,
- 3) Prokuratura Rejonowa we Wrześni,
- 4) Sąd Rejonowy we Wrześni,
- 5) Straż Miejska we Wrześni,
- 6) Placówki służby zdrowia, w tym NZOZ Poradnia Leczenia i Uzależnień i Współuzależnień „Centrum U” we Wrześni,
- 7) jednostki działające w poszczególnych gminach powiatu wrzesińskiego, a w szczególności:
 - a) Ośrodki Pomocy Społecznej,
 - b) Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
 - c) Interdyscyplinarne Zespoły ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- 8) Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna we Wrześni,
- 9) Placówki oświaty: szkoły prowadzone przez samorząd gminny i powiatowy,
- 10) Organizacje pozarządowe,

VI. CELE PROGRAMU

Celem głównym programu jest ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie na terenie powiatu wrzesińskiego.

Cel główny zostanie osiągnięty poprzez realizację następujących celów szczegółowych:

- 1) Podejmowanie działań mających na celu poprawę sytuacji rodzin zagrożonych zjawiskiem przemocy w rodzinie.
- 2) Podejmowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- 3) Dostosowanie istniejącej infrastruktury instytucjonalnej do potrzeb osób dotkniętych przemocą w rodzinie.
- 4) Udzielanie pomocy dzieciom i młodzieży z rodzin zagrożonych i dotkniętych przemocą w rodzinie.
- 5) Zapobieganie występowaniu przemocy w rodzinie poprzez podnoszenie świadomości społecznej oraz ograniczanie zaburzeń życia społecznego związanych z występowaniem przemocy.
- 6) Poprawa skuteczności realizowanych zadań przez instytucje i organizacje działające w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz monitorowanie zjawiska występowania przemocy w rodzinie w powiecie wrzesińskim.

VII. DZIAŁANIA

Powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie obejmuje działania jakie będą podejmowane w ramach systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w powiecie wrzesińskim na lata 2013-2015. Określa odbiorców poszczególnych zadań oraz źródło finansowania. Zadania określone w programie są w znacznej mierze kontynuacją podejmowanych od 2005 roku działań w obszarze wsparcia dziecka i rodziny w powiecie wrzesińskim. Program jest zgodny z celami operacyjnymi zawartymi w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Wrzesińskim na lata 2004-2015.

Ponadto podjęte zostaną badania mające na celu ocenę realizacji, a w szczególności skuteczności dotychczasowych programów i działań. Wykorzystane będą i uwzględnione

założenia gminnych programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz doświadczenia funkcjonujących od 2011 roku gminnych zespołów interdyscyplinarnych, powołanych przez samorządy gminne, zgodnie z nowelizacją w 2010r. ustawy o przemocy w rodzinie.

Działania	Odbiorcy	Źródło finansowania
1. Zapewnienie bezpłatnego poradnictwa psychologicznego i prawnego	-osoby, rodziny dotknięte lub zagrożone przemocą-(punkty dyżurne w każdej gminie) -rodziny zdiagnozowane objęte programem pomocy -osoby napotykalające lub podejrzewające przemoc(sąsiedzi, znajomi)	-środki własne powiatu (PCPR) -środki Europejskiego Funduszu Społecznego (program „Bądźmy aktywni”)
2. Ośrodek Interwencji Kryzysowej z dwoma mieszkaniami hostelowymi dla 8 osób z obsługą administracyjno-bytową oraz medyczno-terapeutyczną (zespołem konsultacyjnym)	-rodziny w sytuacjach kryzysowych -osoby wymagające wsparcia interwencyjnego	-środki własne powiatu (PCPR) -organizacje pozarządowe (Centrum Pomocy Bliźniemu Monar-Markot)
3. Zespół Konsultacyjny Ośrodka Interwencji Kryzysowej – psycholog, terapeuta rodzin, terapeuta uzależnień, przedstawiciel Policji – cotygodniowe dyżury dla mieszkańców, podejmowanie interwencji, wsparcie w sytuacjach kryzysowych zgłaszanych przez mieszkańców, instytucje zaufania publicznego	-rodziny w sytuacjach kryzysowych -osoby wymagające wsparcia interwencyjnego -osoby zgłaszające - będące świadkami niepokojących sytuacji	-środki własne powiatu (PCPR)
4. Program wspierania rodzin wymagających kompleksowej, instytucjonalnej pomocy psychologiczno- terapeutycznej	- corocznie dziesięć rodzin dotkniętych długotrwałą przemocą i zagrożonych wykluczeniem społecznym (wytypowane przez instytucje pomocy społecznej)	- środki EFS (program „Bądźmy aktywni”)

5. Program korekcyjno- edukacyjny dla sprawców przemocy w rodzinie „Stop Przemocy”	- osoby: zobowiązane wyrokiem sądu do odbycia programu korekcyjno – edukacyjnego, objęte procedurą „Niebieskiej Karty”, zgłaszane przez OPS-y, zgłaszające się samodzielnie w odpowiedzi na ofertę zamieszczaną w prasie lokalnej	-środki budżetu państwa (programy konkursowe)
6. Zbieranie i analiza informacji dotyczących występowania przemocy oraz zjawisk temu sprzyjających - badania ciągłe	-OPS- y -placówki oświatowe - policja -Gminne Zespoły Interdyscyplinarne -Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych -politycy -organy samorządowe -organizacje pozarządowe	-działania bez nakładów finansowych
7. Działania obserwacyjne oraz reagowanie na niepokojące sytuacje wskazujące na występowanie zjawiska przemocy w placówkach opiekuńczo – wychowawczych „nadzorowanych” przez PCPR	- dzieci, młodzież przebywająca w placówce, - wychowawcy i pracownicy placówki	- środki własne powiatu (PCPR)
8. Działania uwrażliwiające na zjawisko przemocy oraz propagowanie form przeciwdziałania w tym współpraca z mediami - udział w kampaniach społecznych	-mieszkańcy -instytucje -organizacje pozarządowe -placówki oświatowe -placówki służby zdrowia	- środki własne powiatu (PCPR) -środki EFS (program „Bądźmy aktywni”)
9. Analiza stanu wiedzy i kompetencji w zakresie rozpoznawania i przeciwdziałania przemocy.	-osoby zajmujące się służbowo lub społecznie przemocą w rodzinie	-działania bez nakładów finansowych

VIII. PRZEWIDYWANE EFEKTY, MONITOROWANIE I SPRAWOZDAWCZOŚĆ

- 1) zmiana postaw społeczeństwa wobec przemocy w rodzinie,
- 2) edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie skutków stosowania przemocy w rodzinie,
- 3) promowanie metod wychowawczych bez użycia przemocy,
- 4) zwiększanie skuteczności i dostępności pomocy,
- 5) wzrost liczby osób profesjonalnie pomagających ofiarom i sprawcom przemocy w rodzinie,
- 6) zwiększenie społecznej wrażliwości i zaangażowania w problematykę przeciwdziałania przemocy.

Monitorowanie przebiegu realizacji programu będzie odbywać się w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Dyrektor PCPR w ramach corocznie przedstawianego Radzie Powiatu sprawozdania z działalności jednostki przedłoży również raport z realizacji programu.